

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI VA OILA HAMKORLIGIGA OID OLIB BORILADIGAN ISHLAR

Yuldasheva Malika Alisher qizi¹

¹ Navoiy davlat universiteti

Maktabgacha ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

MAQOLA MA'LUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 25.11.2024

Revised: 26.11.2024

Accepted: 27.11.2024

Ushbu maqolada oila hamkorligi va uning mohiyati hamda oilaning bola tarbiyasidagi muhim jihatlari to'g'risida fikr mulohazalar yuritilgan.

KALIT SO'ZLAR:

Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila hamkorlik, ota-ona, bola tarbiyasi, bola shaxsi, tarbiyachi, hamkorlik metodlari, tanlovlar.

KIRISH. Yer yuzidagi hech bir xalq o'zligini anglamasdan, milliy qadriyatlari va milliy madaniyatini asrab-avaylamasdan yuksaklikka bo'y cho'za olmaydi. O'zbek xalqi o'z qadriyatlari va o'ziga xos ma'naviyatini shakllantirish va yuksaltirishda oilaga tayanadi. Oila murg'ak vujud qalbida eng pokiza tuyg'ularni shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Dunyoga kelgan farzand aynan oila bag'rida bir qator dastlabki hayotiy ko'nikmalarni egallaydi. Darhaqiqat, qadimdan milliy urf-odat va an'alarimizni yosh avlod ongiga singdirishda, ularni jismonan barkamol, ma'nan yetuk, mehr-oqibatli, saxovatpesha, o'zgalar dardini his qila oluvchi, yiqilganga tirgak bo'la oladigan insonlar qilib tarbiyalashda sog'lom oila muhiti muhim o'rin kasb etadi.

Qadimgi yunon faylasuflari Aflotun va Arastu bola tarbiyasini jamiyat o'z ixtiyoriga olishi, tarbiya jarayonidagi barcha zarur ishlarni davlat bajarishi lozim degan g'oyani ilgari surgan edilar. Bu g'oya fransuz xayoliy sotsalistlari Sen Semon, Shari Fure asarlarida keyinchalik rivojlantirildi. Ular bola tarbiyasi bilan asosan davlat shug'ullanishi kerak degan g'oyani ilgari surganlar. Ammo sharq mutafakkirlari bola tarbiyasi bilan asosan ota-ona

shug'ullanishi kerak degan xulosaga kelganlar. Bu bilan ular oilaviy tarbiyaning roliga katta e'tibor berganlar. Jamiyat hayoti, farzand tarbiyasi va yurt ravnaqi uchun maktabgacha ta'lim tashkiloti nihoyatda ahamiyatli tashkilot hisoblanadi. Har bir bolaning o'z olami fe'l atvori turfa hil bo'ladi. Shunday ekan bu kichik beg'ubor olamlarini tushunib yana ma'no ma'zmun bag'ishlash, o'z "men"ini shakillantirish uchun ota-onalar bilan mustahkam hamkorlik metodlarini yo'lga qo'yish ahamiyatliydir. Ahamiyatli jihati ota - onalar bilan munosabatlarga yangi yondashuvlar bilan ularning shaxsiy tajribasini hisobga olgan holda tarbiyalanuvchilarga bilim berish hamda talab qilishdan iboratdir.

Oila tarbiyasi – bu umuminsoniy jarayonning shunday bosqichidirki, keyinchalik butun umri davomida oladigan ma'rifat va hayot saboqlari uchun asos, zamin poydevor vazifasini o'taydi. Har bir ota-ona o'z burchlarini anglagan holda oilani mustahkamligini ta'minlaydigan hamma xususiyatga to'liq rioya qilishga harakat qilishi, uning vazifa va maqsadlarini tushunishi shart. Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning o'zaro munosabatlariga zamonaviy yondashuvlar "O'zaro ta'sir" atamasi fikr, his-tuyg'ular, tajriba almashish, muloqotni o'z ichiga oladi. Tarbiyachilarning ota-onalar bilan o'zaro munosabati o'zaro yordam, o'zaro hurmat va o'zaro ishonchni, tarbiyalanuvchining oilaviy ta'lim sharoitlarini bilishi va e'tiborga olishini, ota-onalarning esa sharoitlarni o'z ichiga oladi. Hozirgi bosqichda oilaviy tarbiya etakchi deb tan olingan, bu san'atda o'z aksini topgan. Ota-onalar bilan olib boriladigan ishlarning mazmuni rang-barang bo'lib, unda ayrim masalalar birgalikda muhokama qilinishi taqozo etiladi. Masalan:

-bolalarni tarbiyalashda oilaning roli, ota-onalarning vazifasi to'g'risidagi qonunlar, bolalarni maktabga tayyorlash haqida;

-maktabgacha tarbiya tashkilotining yillik ish rejasi to'g'risida;

-ota-onalar jamoatchiligining ishi haqidagi masalalar shular jumlasidandir.

Ota-onalar muloqotga ko'proq ochiq bo'lishadi. Dam olish tadbirlari turli bayramlarni o'z ichiga oladi, masalan "Yangi yil kechasi", "Onalar kuni", "Hosil bayrami", "Ota-onalar bilan sport bayrami", "Oilaviy teatrlar" tashkil etish kabilarni o'z ichiga oladi. Ushbu tadbirlarda ota-onalar maktabgacha ta'lim tashkilotining mehmonlari emas, balki ishtirokchilardir. Ular o'ynaydilar, qo'shiqlar kuylashadi, she'r o'qiydilar, o'zlarining to'plamlarini, uy-ro'zg'or buyumlarini, mukofotlarini va hokazolarni olib kelishadi. Shuningdek, "Chaqaloq og'zi bilan", "Yarmarka" o'yinlari, "Rojdestvo archasini bezang", "Shirin soat" tanlovlari, chiqindilardan bolalar uchun maxsus narsalar yasash va boshqalar. Ota-onalar va bolalar ijodiy vazifalarni bajaradilar "Yosh usta", "Yaxshi uy bekasi". Ota-onalar va maktabgacha yoshdagi bolalarning birgalikdagi faoliyatini tashkil etish ijobiydir, masalan, "Men va

oilamning sevimli oshpazlik retseptlari", "Teatr festivallari", "Ijodiy ustaxonalar", "Ijod quvonchi" ko'rgazmalari va boshqalar. mohiyati kognitiv shakllar ota-onalarni maktabgacha yoshdagi bolalarning yoshi va psixologik xususiyatlari bilan tanishtirish, ularning ta'limdagi amaliy ko'nikmalarini shakllantirish. Asosiy rol noan'anaviy shakldagi uchrashuvlar, guruh maslahatlashuvlariga tegishli.

Hamkorlikning turli shakllarini mohirona uy'unlashtirish, bu ishga maktabgacha ta'lim tashkiloti jamoasining barcha a'zolari va tarbiyalanuvchilarning oila a'zolarini faol jalb etish orqali bolalarni tarbiyalashda ijobiy natijalarga erishiladi. Biz ota-onalarning bolalar bog'chasining ta'lim jarayoniga jalb qilinganida, ota-onalarning faol ishtirokisiz va noan'anaviy hamkorlikning an'anaviy shakllari mavjudligini aniqladik. MTT va oila bilan hamkorligi turli shakllarda amalga oshiriladi. Ushbu shakllar an'anaviy (ota-onalar yig'ilishi, ota-onalar uchun maslahat) va noan'anaviy (ota-onalar bilan davra suhbat, oilaviy klublar) bo'linadi. Bog'cha tarbiyachilari, metodistlari, bolalar bog'chasining boshlig'i va boshqa mutaxassislari ushbu ishning mazmuni va shakllarini doimiy ravishda takomillashtirib boradilar, maktabgacha ta'lim tashkilotida va oilada bolaga tarbiyaviy ta'sirning organik uyg'unligiga erishishga, har tomonlama rivojlanishini ta'minlashga intiladi.

Xulosa qilib aytganda MTTda ota-onalar bolalarini tarbiyasiga e'tiborsiz bo'lishlari bolani qiziqishi kelajakda qanday yo'nalishda ketishi, mehr muhabbat nimaligini bilmasligi, tarbiyachini onasini o'rniga qo'yishligiga olib kelyapti, shuning uchun MTT bilan doimiy aloqada bo'lishi kerak. Hayot huddi oziq zanjiri kabidir bir joyi uzilsa uni tiklashi qiyin boladi bola shu narsa yuz bersa butun umr davomida qiyinchilikga uchrashi mumkin shuning uchun ota-onalar bolalarga e'tiborsiz bo'lmasliklari kerakdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.A.Axmedov "Xorijiy olimlarning ilmiy tadqiqotlarida oilaviy qadriyatlarining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni va ahamiyati" Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar (2023 йил №5) ISSN 2181-1709 (P) 112-117.

2. G.Sh.Raxmonova, F.N.Abdunabiyeva "Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi" Educational Research in Universal Sciences ISSN: 2181-3515 VOLUME 3| SPECIAL ISSUE 2| 2024

3. Fayziyeva Z. "MTM va oila hamkorligi" Maktabgacha ta'lim jurnali 2/2016

4. Glebova, S. V. Bolalar bog'chasi - oila: aspektlari o'zaro ta'sirlar. G. A. Antipova / Maktabgacha ta'lim muassasasi tarbiyachisi. – 2011. -№12. -BILAN. 88 – 94

5. Maktabgacha pedagogika darslik / F.R.Qodirova -Xalqaro pedagogika Akademiyasining akademigi, professor, p.f.d., Sh.Q-Toshpulatova - dotsent, N.M.Kayumova - dotsent, M.NA'zamova - Toshkent: Tafakkur nashriyoti, 2019. - 688 b.

